

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Петя Начева Осенова

Катедра по български език, Факултет по славянски филологии, СУ „Св. Кл. Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност

„доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1 Филология (Славянски езици - Съвременен руски език)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19.11.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Руска филология“ към Филологически факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев от катедра „Руска филология“ към Филологически факултет, ПУ „П. Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № Р22-434 от 18.02.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 Филология (Славянски езици - Съвременен руски език), обявен за нуждите на катедра „Руска филология“ към Славянския факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат, който е гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев. Представеният от кандидата комплект материали по процедурата е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБП и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Кандидатът е приложил общо 13 научни труда, от които 2 монографии и 11 статии. Две от статиите са под печат и за тях са предоставени съответните служебни бележки от редакциите. Три от статиите са публикувани в индексирани издания, а две - в чужди издания. От рецензирането изключвам само монографията "Морфологичната (не)категориалност" (Макрос, Пловдив, 2022 г.), защото тя е по тематиката, свързана с процедурата на кандидата по придобиване на образователната и научна степен "доктор". Кандидатът е представил

справка с осем цитирания в български монографии и колективни трудове. Рецензираните публикации са авторски и автентични.

Кандидатът напълно изпълнява минималните наукометрични изисквания по НАЦИД за професионалното направление 2.1 Филология.

От 2020 г. д-р Тилев е главен асистент в Катедрата по руска филология на Филологическия факултет, ПУ "П. Хилендарски". Чете лекции в областта на морфологията на съвременния руски език, както и на контрастивната лингвистика. Също така води упражнения по морфология на руския език и по практически руски език. Членува в редица научни организации, сред които в Съюза на учените в България и в Дружеството на русистите. Участвал е в обучения по програма "Еразъм" и в редица летни курсове. Владее руски, немски, английски, италиански език.

Следя научната дейност на д-р Тилев от няколко години. Имам отлични впечатления от сериозното му отношение към научните проблеми, с които се занимава; от прецизността, с която подхожда към анализа им; от задълбочеността на описанията и изводите.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Представените статии се отнасят до различни езикови проблеми. Статии 6, 7, 8, 9, 10, 11 са директно свързани с тематиката на монографията за повърхнинния падеж. Основната част от тях са посветени на представянето на падежите в по-стари граматика за руския и българския език (6, 7, 8, 9, 11). Статия 10 разисква проблема за звателния падеж в съвременния руски език. Останалите статии представят съответно семантиката на българската именна представка *въз-* в съпоставка с руски (статия 1), особеностите на залога в българско-руски контрастивен план (статия 2), проблемите на темпоралността (статия 3), семантиката и функцията на немския глагол *werden* (статия 4) и местоимението в българско-руски контекст (статия 5). Във всички статии д-р Тилев показва овладяна лингвистична терминология, задълбочено познаване на литературните източници и умение за критическо осмисляне на проблема.

В монографията си "Повърхнинният падеж в руския език: валентности и потенци" (Пловдив: Макрос, 2025, 288 с.) д-р Тилев се фокусира върху концепцията за падежа и проследява развитието на тази концепция в диахронен и контрастивен план.

Трудът се състои от увод, две глави, заключение и списък на използваната литература (с включени над 220 цитирани заглавия). *Уводът* представя накратко съдържанието на монографията. *Част Първа* (стр. 9 - 188), която е и най-обемна, представя много подробно развитието на идеята за падеж от най-древните граматика до наши дни. Представени са както основни руски, така и основни български граматика. *Част Втора* (стр. 190 - 255) представя

падежната система в руския език, като анализът е в няколко аспекта – първо, теоретичен; после, с оглед на валентността, и накрая с поглед към съвременните тенденции. *Заключението* описва основните резултати от изследването. Солидаризирам се с д-р Тилев (стр. 258), че граматиката всъщност е едно цяло – морфосинтаксис. Отделянето ѝ на езикови равнища е в голяма степен условно и затова тя винаги трябва да се разглежда в своята свързаност.

Предимство на монографията е, че читателят получава информацията в контекстуализиран вид, включително и с наличието на исторически факти и тенденции. Изложението е ясно и логически свързано. Разбираемо е както за специалисти, така и за неспециалисти. Изключително добро впечатление прави използването на електронни корпуси за руския език. Този подход обективира изследването. Също така, едновременно прилагане на диахронен и синхронен подход, както и контрастивният метод правят труда изключително ценен не само в теоретичен, но и в практически план. Подкрепям идеята, че падежът трябва да се разглежда в единство с валентния потенциал на глаголите, както и че тази категория е семантико-синтактична (стр. 196), а не чисто морфологична. Много ценни са представянията на полемиките в различните периоди по въпроса за падежите.

3. Критични забележки и препоръки

Имам някои дребни препоръки към кандидата. В уводната част би могло по-ясно да се изведат целите, задачите, подходите, хипотезите, свързани с темата. В момента всички тези компоненти присъстват, но само като част от основния текст. По-диференцирано и смело може да се изведе мнението на автора по различните проблеми. Също така добавянето на кратки изводи след всяка обособена тематично част би улеснило още повече читателя. Може би само две основни части като разделение на труда е твърде окрупнено. Мисля, че има възможност за малко по-детайлно представяне на темите в съдържанието. Въпреки че фокусът на работата е върху падежите в руския език и в диахронния им развой във връзка с църковнославянския, старобългарския и съвременния български език, би могло да се цитира и единственият издаден “Кратък валентен речник на глаголите в съвременния български книжовен език“ (София, 1987 г., Издателство на БАН) от Мария Попова.

Отбелязаните тук препоръки се отнасят по-скоро към бъдещата научна дейност и продукция на кандидата, в чийто научен и преподавателски потенциал неотменно вярвам. Те по никакъв начин не омаловажават високата стойност на представените по процедурата материали.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви

доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 Филология (Славянски езици - Съвременен руски език).

10.03.2025 г.

Изготвил становището:
(подпис)

проф. д-р Петя Осенова

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)